

Lydia Sklevicky (1952-1990)

U siječnju 1990. suradnica našeg Zavoda mr Lydia Sklevicky poginula je u prometnoj nesreći. Sve nas je bolno pogodio njezin iznenadni, naprasni i nepravedni nestanak. Bijaše to izvanredno vitalna osoba i teško je misliti o Lydiji kao o nekom koga nepovratno

više nema. Njeno ime koje smo često čitali uz naslove intrigantnih članaka, studija, recenzija i eseja preselilo se tek u pustu novinsku osmrtnicu.

Lydia Sklevicky rođena je 1952. godine, polazila je školu u Zagrebu, studirala na zagrebačkom Filozofskom fakultetu i diplomirala godine 1976. sociologiju i etnologiju.

Neposredno nakon diplome zaposlila se kao asistent u Institutu za historiju radničkog pokreta Hrvatske. Ondje je radila sve do prosinca 1988. kada je prešla u Zavod za istraživanje folklor.

Od prvih početaka svog znanstvenog angažmana Lydia Sklevicky bavila se istraživanjem socijalne povijesti žena, ženskog pokreta u okviru dugoročnog procesa kulturne mijene društva.

Njena prva istraživačka ljubav zacijelo je antropologija žene. Sama je promovirala tu ideju, o tome objavila mnogo članaka. U suradnji sa Žaranom Papić priredila je zbornik *Antropologija žene* (1983), a u vlastitoj redakciji zbornik *Žena i društvo. Kultiviranje dijaloga* (1987). Zajedno s Olgom Supek organizirala je jedan od najuspješnijih simpozija 12. kongresa IUAES (1988), onaj o *aktualnim pitanjima antropologije spola*.

Njeno glavno istraživačko područje bila je povijest ženske emancipacije u Hrvatskoj. Dane i dane provodila je u Arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta skupljajući građu, pronalazeći u ratnim i poslijeratnim izvještajima i zapisnicima ženskih organizacija povijesne procese koji historičare dotad nisu zanimali ili pak nisu u tom materijalu uspijevali otkriti sve ono što je Lydiji bilo dano da spozna.

Zapravo nije dobro reći da joj je bilo dano: ona je intenzivnim interdisciplinarnim istraživanjem i upoznavanjem literature uspijevala prodrijeti do istina koje su drugima ostajale skrivene.

U tom istraživanju nastala je njena magistarska radnja: *Žene i moć - povijesna geneza jednog interesa*. U radu je istražila razdoblje od druge polovice 19. stoljeća do početka II svjetskog rata i organiziranu djelatnost žena Hrvatske 1941-1945. Posve inovatorski su njeni zaključci o legitimitetu "nove" žene koji se zapravo uvijek tražio u prošlosti, odnosno njena tvrdnja da je pokret inzistirao na emancipatorskim vrednotama samo onoliko koliko je bilo nužno za akciju, ali se u isto vrijeme pragmatistički nastupalo prema specifičnom položaju žene koji je Lydia Sklevicky nazivala "tradicijom". No treba reći i to da kompleks "tradicije" nije shvaćala kao što to obično etnolozi čine, misleći pod tim kompleksom isključivo na seljačku kulturu. Kod Lydije Sklevicky tradicija obuhvaća "cjelokupnu misaonu strukturu koja ženu i njenu ulogu u obitelji i društvu ne određuje emancipatorski".

Magistarska radnja i različite studije i proširenja koja su uslijedila podjednako se oslanjaju na etnološke kao i na suvremene i relevantne sociološke teorije.

I kad je u proljeće 1988. prijavila doktorsku disertaciju pod naslovom *Emancipacija i organizacija: Uloga Antifašističke fronte žena u postrevolucionarnim mijenama društva* njena je spoznaja dosegla razinu koju je sama nazvala "transdisciplinarnom". Planirala je primijeniti takav pristup "koji će uznemiriti naše znanje koje smatramo čitavim ili dovoljnim", pristup koji će "osvijetliti neka od dosad zastrtih mjesta povijesti i razgrnuti netransparentnost uvriježenoga odnosno ideologiziranoga diskursa o prošlosti".

Doktorska radnja ostala je nažalost nedovršena...

No ostala je za relativno kratak radni vijek bogata bibliografija knjiga, članaka, prikaza i referata na kongresima. Aktivna i agilna kakva je već bila sudjelovala je na mnogim znanstvenim skupovima u zemlji i u inozemstvu i nije fraza kad kažem da je poznavanjem povijesti emancipacije žene u nas kao i svojim odličnim poznavanjem suvremenih relevantnih teorijskih pristupa već kao mladi istraživač stekla velik ugled u feminističkim i znanstvenim krugovima ne samo u zemlji nego i u inozemstvu. Održala je više predavanja na inozemnim sveučilištima i kod različitih asocijacija, među ostalim predavala je i u SAD.

Bila je član uredništva *Časopisa za suvremenu povijest* i međunarodnog časopisa *Gender and history*.

Barem dva nova područja suvremene hrvatske i jugoslavenske etnologije vezana su uz ime Lydije Sklevicky. Prvo je spomenuto uspostavljanje antropologije žene, osim ostaloga i zapaženim predavanjem na godišnjem sastanku Hrvatskog etnološkog društva: *Nužnost "ženske" perspektive u etnologiji* (1981).

Drugi pionirski pothvat Lydije Sklevicky u etnologiji je istraživanje političkog rituala, tako značajnog i aktualnog u sadašnjem trenutku. Ono počinje nadahnutim radom "Nova Nova godina - od 'mladog ljeta' k političkom ritualu" (1989), a nastavlja se člancima i predavanjima o simbolici i smislu 8. marta te neposredno prije kobnog kraja života u seriji radio-emisija i u televizijskoj emisiji o Novoj godini.

A u jednom od svojih posljednjih dovršenih radova Lydia Sklevicky priredila je jedinstveno istraživanje i analizu hrvatske etnologije kao profesije.

Nećemo ovdje zaboraviti ni to da se okušala kao vrsna prevoditeljica poezije Erice Jong, ali i kao prevoditeljica stručnih članaka.

Polemizirala je u novinama i surađivala u njima, pisala je osim znanstvenih i popularne članke i intervjuje, uređivala serije radio-emisija.

Teško je navesti sve njene djelatnosti, sjetiti se svih započetih akcija koje nikad neće biti završene... Gorjela je u njoj istraživačka strast kojom je plijenila i sve suradnike i prijatelje oko sebe.

Uvijek aktivna i prisutna u javnom životu Lydia Sklevicky imala je mnogo prijatelja iz različitih krugova ne samo u Zagrebu. Cijenili smo ne samo njezin rad i talent nego naročito nju kao tako kompletnu i tako dragu osobu. Trajno ćemo je se sjećati.

D. Rihman-Auguštin